

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ugotovitvena tožba po §-u 228 c. pr. r. — Domik oddaje del za šolo po javni dražbi, odnosno v seji krajnega šolskega sveta, kedaj je veljaven in za šolsko občino obvezen?

C. kr. okrožno sodišče v Celju je v pravdi Josipa Č. proti šolski občini Št. Jur ob južni železnici zaradi ugotovitve pogodbe z rzsodbo od 9. junija 1909 Cg I 107/9-7 zavrnilo tožbeni zahtevek, da bi morala šolska občina, zastopana po krajnem šolskem svetu, pripoznati veljavnost pogodbe, sklenjene med tožnikom in krajnim šolskim svetom dne 31. januarja 1909 glasom katere bi se bila tožniku oddala naprava klopi v novi šoli za ceno 3450 K.

Dejanski stan.

Tožnik trdi, da je krajni šolski svet v Št. Jurju razpisal na 31. januarja 1909 dopoldne ob 9. uri dražbo mizarskega dela za notranjo opravo v novi šoli in da je to dražbo razglasil v »Slov. Gospodarju« in v »Straži«. Tožnik je izročil hranilno knjižico, 600 K, za kavcijo in izdražil samo klopi za novo šolo za 3450 K. Proračun si je bil že poprej izposodil in prebral ter so mu bili pogoji znani. Prevzeto delo bi se moralo po pogodbi do 1. oktobra 1909 izgotoviti ter si je tožnik takoj po dražbi nabavil les in je z delom pričel.

Med tem časom je pa krajni šolski svet razpisal novo dražbo na 28. februarja 1909 in pri tej dražbi oddal vse mizarsko delo drugi osebi.

Ker se je isto delo oddalo tožniku in potem drugi osebi, ima tožnik pravni interes, da se čim preje dožene, ali je pogodba od 31. januarja 1909 veljavna ali ne, ter zaradi tega predlaga, naj se rzsodi, da mora tožena občina priznati veljavnost imenovane pogodbe.

Tožena občina predlaga zavrnitev tožbene zahteve, češ, da je ugotovitvena tožba nedopustna, ter navaja dalje, da se seja 31. januarja 1909 ni vršila pravilno in da je tudi neveljaven

zapisnik, ki je samo od treh izmed 7 odbornikov podpisan; še tožnik sam ga ni podpisal. Tudi se niso določile poglavitne točke medsebojne pogodbe, ne, kedaj je delo izgotoviti, kedaj se mora plačati in varščina vrniti, za katero dobo je prevzemnik odgovoren i. t. d. Tožnik tudi proračuna in pogojev ni podpisal.

Tožena občina dalje zanika, da bi bil tožnik že z delom začel in si potreben les nabavil. — Drugi zapisnik od 28. februarja 1909 da je od vseh odbornikov razun od enega, ki ni bil pri tej drugi seji navzoč, podpisan in je veljaven.

Sodišče je le prebralo zapisnika o obeh sejah dne 31. januarja in 28. februarja 1909 ter obe vabili k prvi in drugi seji, odklonilo pa je vse druge ponujene dokaze.

Razlogi.

Ta tožba je ugotovitvena tožba v zmislu §-a 228 c. pr. r., ki dovoljuje ugotovitev le tedaj, kadar tožnik dokaže pravni interes, da se pravno razmerje kakor hitro mogoče ugotovi.

Tožnik zahteva tukaj ugotovitev, da je med njim in tožnikom dne 31. januarja sklenjena pogodba veljavna, in utemeljuje svoj predlog tako, da tožena občina noče te pogodbe priznati.

Ta ugotovitvena tožba pa je nedopustna, ker meri njen predlog le na ugotovitev golih, čeravno pravotvornih dejstev. Ugotovitev takih dejstev pa ne more biti sama na sebi predmet samostojne posebne tožbe, marveč je bilo v tem slučaju predlagati dajatev. Sicer načeloma ugotovitvena tožba ni izključena, kadar je moči vložiti tožbo na dajatev, vendar pa je v takih slučajih ugotovitvena tožba le dopustna, ako dokaže tožnik posebne okolnosti, ki zahtevajo predlagano samostojno ugotovitev in iz katerih izhaja, da se dotičnemu pravnemu interesu more ustreči le potom posebne ugotovitvene tožbe. Takih okolnosti tožnik v tej pravdi ni navedel ter so take okolnosti tudi po stanju pravde popolnoma izključene. —

C. kr. višje deželno sodišče v Gradcu je tožnikovemu prizivu ugodilo, razsodbo c. kr. okrožnega sodišča razveljavilo in stvar vrnilo v novo razpravo in presojo.

Razlogi.

Okrožno sodišče je zavrnilo tožbeno zahtevo, ker je zahtevana ugotovitev baje nedopustna, to pa deloma zaradi tega, ker se

zahteva samo ugotovitev golih dejstev, deloma pa zaradi tega, ker tožnik ni dokazal pravne koristi na tem, da se ugotovi dotično pravno razmerje.

Prizivu je bilo ustreči, ker pravno naziranje okrožnega sodišča zares ni utemeljeno. Iz tožbe jasno izhaja, da zahteva tožnik ugotovitev pravnoveljavnosti mezdne, med njim in toženo občino dne 31. januarja 1909 sklenjene pogodbe, čeprav oblika tožbene zahteve: »Toženec je dolžan pripoznati« ni pravilna. Kako da bi pa ugotovitev pravnoveljavnosti dotične pogodbe obsegala samo ugotovitev golih dejstev, je kratkomalo nerazumljivo.

Seveda razlikujejo dejstva in okolnosti eno pravno razmerje od drugega in vsako pravno razmerje se upira na dejstva. Razmere pa, ki so po privatnem zakonu urejene, postanejo pravne razmere in predmet dopustne ugotovitve. Ni treba torej še dokazovati, da se smejo ugotoviti tudi razmere, ki bi ustanovile po občnem državljskem zakonu mezdno pogodbo.

Kar se tiče tožnikove pravne koristi na tem, da se to pravno razmerje kmalu ugotovi, treba je samo omeniti, da mora tožnik po pogodbi že do 1. oktobra 1909 oddati izgotovljene šolske klopi, da mora torej pač vedeti, ali naj bode v zmislu §-a 1052 o. d. z. pravočasno pripravljen ali ne. —

C. k. okrožno sodišče v Celju je odredilo novo sporno razpravo, zaslišalo razne priče ter stranke, namreč vse člane krajnega šolskega sveta na eni strani in tožnika na drugi strani, ter je potem z rzsodbo od 17. novembra 1909 Cg I 107/9-17 rzsodilo, da se tožbena zahteva zavrne c. exp.

Razlogi.

Vprašanje, ki je mora sodišče rešiti, je, ali se je sklenila dne 31. januarja 1909 med tožnikom in toženo šolsko občino pravno-veljavna pogodba, da se je tožniku oddala naprava klopi v novi šoli za 3450 K.

Tozadevno se je ugotovilo, da je krajni šolski svet v Št. Jurju glasom vabila od 29. januarja 1909 razpisal oddajo notranje šolske oprave na 31. januarja in ta razpis razglasil v časopisih »Straža« in »Slovenski Gospodar«. Dražba se je vršila brez ugovora in po predpisih naredbe za javne dražbe z dne 15. julija

1786 št. 565 zb. j. z. ter je stavil tožnik najnižjo ponudbo 3450 K. Glasom dražbenega zapisnika je podnačelnik krajnega šolskega sveta M. K., ki je vodil dražbo, po končani dražbi izročil napravo klopi tožniku za 3450 K. Zapisnikar sicer ne ve, ali je podnačelnik rekel, da izroči klopi tožniku; on je to zapisal, ne da bi se mu bilo ravno narekovalo. Podnačelnik K. izpoveduje, da je po dražbi le rekel, da je tožnik najnižji ponudnik. Nasprotno sta pa potrdila domik priča L. in tožnik kakor stranka.

Glede na izjavo priče L. in izpovedbo tožnika kakor stranke, dalje, ker je domik tudi v zapisniku o seji zabeležen, bilo je sodišče prepričano, da je podnačelnik K. v resnici napravo klopi za 3450 K domaknil.

Sedaj nastane vprašanje, ali je bil podnačelnik K. za svojo osebo upravičen, delo tožniku domakniti in je li ta domik za šolsko občino pravnoobvezen. To vprašanje je zanikati.

Dražba se je vršila glasom razpisa in zapisnika v seji krajnega šolskega sveta. V nobenem zakonu ni utemeljeno, da bi ta, ki prostovoljno odda delo, moral najnižjemu ponudniku delo izročiti, marveč treba je, da ponudbo potrdi.

Oddal je v tem slučaju delo, ne podnačelnik K., nego krajni šolski svet. Glasom §-a 6. zakona od 8. februarja 1869. leta št. 17 dež. zak. za Štajersko šteje krajni šolski svet 9 članov, izmed katerih je bilo pri dražbi navzočih 6; po dražbi je še prišel sedmi. Udeležila se je seje tudi Marija O., zastopnica dekliške šole, ki pa ne glasuje (§ 7). Po §-u 18 onega istega zakona potrebna je za sklepčnost navzočnost načelnika in najmanj polovice članov ter mora večina glasovati za predlog.

Podnačelnik zase ni mogel domakniti dela, marveč storiti je bilo sklep po navedenih določbah. Takega sklepa ni bilo, marveč ugotovljeno je, da so se člani krajnega šolskega sveta ravno v onem trenutku, ko je bilo treba sklepati o sprejemu ponudbe in podpisati zapisnik, sprli in odšli, ne da bi bili kaj sklenili in ne da bi bili podpisali zapisnik o seji. Krajni šolski svet torej kakor korporacija ni odobril tožnikove ponudbe in tožnik iz svoje ponudbe in podnačelnikovega domika ne more izvajati nobene pravice.

Načelnik krajnega šolskega sveta pri tej seji ni bil navzočen ter je, ko je to izvedel, namreč 8 ali 10 dni po seji, šel k predsedniku okrajnega šolskega sveta in razpisal po njegovem nasvetu novo dražbo. Načelnikovo postopanje je po §-u 18. navedenega zakona utemeljeno, kajti načelnik sme po svoji previdnosti razveljaviti tudi sklepe krajnega šolskega sveta.

Ako bi bila torej tožnikova ponudba od krajnega šolskega sveta tudi sprejeta, ta sklep ne bi bil postal veljaven, ker načelnik ni bil zadovoljen in je razpisal novo dražbo na 28. februarja 1909, torej je prvo dražbo definitivno razveljavil.

Neveljavnost pogodbe, kakršno tožnik trdi, utemeljena je končno tudi v določbi §-a 884 o. d. z. Javna oblastva morajo o svojih sejah pisati zapisnik; ta zapisnik se je pisal vpricho tožnika in bi se bil moral v njem ugotoviti uspeh te dražbe. Stranki sta se tedaj zedinili na pismeno pogodbo. Ker pa niso niti tožnik, niti nazun treh udov vsi drugi udje krajnega šolskega sveta zapisnika podpisali, ponudba, oziroma pogodba ni veljavna.

Vsled priziva je c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu izpodbijano rzsodbo spremenilo ter rzsodilo, da je predmetna pogodba med tožnikom in toženo občino z dne 31. januarja 1909 veljavna.

Razlogi.

Upravičen je prizivni razlog napačne pravne presoje.

Nazor okrožnega sodišča, da je bila pismena pogodba med strankama dogovorjena, je napačen. Da bi se bilo to dogovorilo med strankama, v pravdi sami ni nikdo trdil; to se pa tudi ne da izvajati iz okolnosti, da je treba sestaviti zapisnik o vsaki seji krajnega šolskega sveta in da je bilo torej tudi v seji dovršeno dražbo ugotoviti v zapisniku.

Zapisniki o sejah so dokazovalne, nikakor pa niso dispozitivne listine. Napake, ki jih ima zapisnik, le slabijo njegovo dokazno moč; nikakor pa ne morejo biti odločilne glede pravnega obstanka onih dogodkov, ki se v njem ugotovijo.

Določba §-a 884 o. d. z. v tem slučaju nima mesta in brez pomena je za veljavnost dražbe same, da ni bil zapisnik o seji pravilno podpisan.

Okrožno sodišče je ugotovilo, da je krajni šolski svet v dveh časopisih, v »Straži« in »Slovenskem Gospodarju« razglasil oddajo notranje šolske oprave in sicer na 31. januarja 1909, da se je tega dne vpričo 6 članov krajnega šolskega sveta, katerim pristojna glasovalna pravica, torej v seji, ki je bila v zmislu §-a 18 zakona od 18. februarja 1869 št. 17 dež. z. sklepčna, dražba in sicer zgolj glede oddaje šolskih klopi brez ugovora od katere si bodi strani vršila in sicer po predpisih dražbene naredbe od 15. julija 1786 št. 565 zb. just. zak. ter da je tožnik stavil najnižjo ponudbo v znesku 3450 K in da je podnačelnik M. K. tožniku izrecno domaknil oddajo klopi.

Prizivna instanca nima nobenega pomisleka glede teh ugotovitev, ki jih je samo še v tem oziru dopolniti, da je podnačelnik obenem bil tudi izklicevalec, da je bila izklicna cena 3600 K, in da so se šele potem, ko se je oddaja klopi domaknila, posamezni člani krajnega šolskega sveta začeli med seboj prepirati, vsled česar tudi zapisnika niso vsi podpisali.

Nazor okrožnega sodišča, da se pogodba ni sklenila in da bi bil moral ponudbo še krajni šolski svet odobriti, je pravno-pomoten.

Ako posebnega pridržka ni, je pri dražbi, ki se začne z izklicno ceno, smatrati vsako ponudbo za resnično pogodbo in sicer pod pogojem, da se ne stori daljna ugodnejša ponudba. Kdor ponuja, sprejme oferto pod ravno imenovano omejitvijo.

Po §-u 16. že imenovane dražbene naredbe mora izklicevalec po tretjem klicu potrditi storjeno prodajo, udarši z lesenim kladivom.

Tudi se lahko navajajo predpisi §-ov 277 in 278 ces. pat. od 9. avgusta 1854 št. 508 drž. z.; po teh določbah je tedaj kadar se ni razglasil pridržek, da je treba prodajo šele odobriti, prodane nepremičnine domakniti tistemu, ki največ ponuja in se smatra prodaja za nepreklicno. Sicer pa tudi ni dokazano, da je tožnik slišal oni razgovor med člani krajnega šolskega sveta pred začetkom dražbe, vsled katerega bi si naj krajni šolski svet pridržal pravico, da sme dražbo odobriti šele v 8 dneh.

Ker se v tem slučaju ponujalcem ni naznanil nikakoršen pridržek, ker je po izklicu cene tožnik izjavil svojo ponudbo in ker daljne ponudbe do končanega tretjega klica ni več bilo,

onda je smatrati, da je s tožnikovo najnižjo ponudbo bila pogodba med obema strankama nepogojno sklenjena in da je vsled tega tožnik od tožene šolske občine prevzel napravo šolskih klopi za 3450 K. Izrek sam, da se je naprava klopi tožniku domaknila, nima pravne važnosti.

Ker sta stvar in cena bili določeni, je dalje brez važnosti, so se li druge nebitvene točke dogovorile ali ne in sicer, naj se zdaj pogodba že smatra za kupno pogodbo ali za pogodbo na delo.

Tudi daljnemu nazoru okrožnega sodišča, da bi bil smel načelnik krajnega šolskega sveta razveljaviti javno dražbo, ni moči pritrditi.

Kakor rečeno, sta obe stranki vsled dokončane dražbe stopili v zasebnopravno razmerje, od katerega ni bilo več moči enostransko odstopiti.

Z ozirom na vse to je bilo prvo rzsodbo spremeniti in tožbeni zahtevi ugoditi.

C. kr. najvišje sodišče je z rzsodbo od 27. aprila 1910 Rv VI 162/10-I reviziji ugodilo, prizivno rzsodbo spremenilo in potrdilo rzsodbo c. kr. okrožnega sodišča.

Razlogi.

Utemeljen je revizijski razlog napačne pravne presoje.

Kakor poudarja okrožno sodišče, ni oddal dela podnačelnik M. K., marveč krajni šolski svet, torej juristična oseba. Načelnikov namestnik ni bil komisar v zmislu zakona. Njegov domik bi mogel biti le takrat obvezen, ako bi bil storjen v zmislu sklepa oziroma ako bi bil podnačelnik izvršil pravilen sklep.

Iz povabila izhaja, da bi se bila morala zdražbati vsa notranja šolska oprava in bi se naj dražba vršila v seji krajnega šolskega sveta. Iz spisov ne izhaja in tudi tožnik ne trdi sklepa, vsled katerega bi se smeli tudi oddati posamezni deli notranje šolske oprave, ne vsa šolska oprava sploh.

Ako nekateri člani krajnega šolskega sveta kot stranke zaslišani pravijo, da je pred začetkom dražbe bilo med člani govornjeno, naj se klopi poprej dražbajo, vendar nikdo in tudi tožnik sam ne trdi, da je bil storjen tozadevni formalni sklep;

posebno pa se nikdar ni sklenilo, da bi se naj šolske klopi same zase, ne oziraje se na druga dela, eni osebi oddale, druga dela pa zopet zdražbala zase.

Trditi se ne da, da se je morebiti molčé storil ta sklep, ker so se zares v sklepčni seji najprej klopi zase izdražbale in je večina članov domik vsaj molčé potrdila. Člani krajnega šolskega sveta gotovo niso bili mnenja, da se je storil tozadevni sklep. To izhaja iz dejstva, da so se po domiku začeli prepirati in niso podpisali zapisnika, oziroma so ga podpisali samo nekateri, ki pravijo, da so to storili, ker so si hoteli prihraniti novo pot. Njihovi podpisi pa tudi zaradi tega ne bi mogli namestovati tozadevnega sklepa, ker število članov, ki so podpisali, ne zadostuje za večino, ki bi bila morala glasovati za dotični sklep.

Ako pa rednega sklepa, da se naj samo klopi oddajo, ni bilo, tudi ni moči reči, da bi bil domik, ki ga je izrekel podnačelnik, obvezen za šolsko občino.

Če je podnačelnik izrekel na eni strani ponudbo in se je na drugi strani ta ponudba sprejela, to še ni bila definitivna pogodba, nego ponudba bi se bila morala, da bodi veljavna, nanašati na tozadevni sklep krajnega šolskega sveta, naj se je ta pridržek pri dražbi izrekel ali ne.

Po §-u 5 dotične tiskovine za oddajo klopi, ki je v pravnih spisih, krajni šolski svet niti ni primoran, stavbo izročiti osebi, ki ponuja najmanjšo svoto, nego sme celo po končani dražbi šele storiti sklep. Tudi to kaže, da posebnega pridržka ni bilo treba.

Ako torej domik šolskih klopi, ki ga je izrekel podnačelnik zaradi tega, ker ni bilo poprej tozadevnega zakonitega sklepa, ni bil obvezen za krajni šolski svet, oziroma za šolsko občino, moral bi domik, da bi naj bil veljaven, vsaj pozneje biti odobren; to se pa tudi ni zgodilo, ker so se člani krajnega šolskega sveta, kakor že rečeno, začeli prepirati in se odstranili, ne da bi bili podpisali zapisnik, torej na ta način dražbo odobrili.

Nazor prizivnega sodišča, da se je sklenila med strankama veljavna pogodba, je torej pravnopomoten.

Tožnik nima podlage za svojo zahtevo in je zaradi tega bilo spremeniti prizivno rzsodbo okrožnega sodišča.

Dr. J. Hrašovec.

b) Zopetno združitev zakoncev je treba naznaniti sodišču, drugače ostanejo v moči pravni učinki prejšnje sodne ločitve¹⁾ in na tožbo zaradi nove ločitve ni povoda začasne odredbe glede bivališča in alimentacije (§ 110 o. d. z.).

Na tožbo Lovrenca S. od 21. januarja 1909 zoper Marijo S. radi ločitve zakona od mize in postelje sklenila sta ta dva zakonska pri dež. sodišču v Ljubljani sodno poravnavo dne 18. februarja 1909 opr. št. Cg I 28/9/5, po kateri sta prostovoljno privolila v ločitev zakona od mize in postelje. Tožnik se je v tej poravnavi zavezal plačevati svoji ženi alimentacijo po 40 K na mesec. Marija S. se je potem meseca avgusta 1909 vrnila v skupno stanovanje z možem; obnovila sta zakonsko razmerje; žena je ostala pri možu 4 mesece, a ga je potem vsled pretepanja in zmerjanja zopet morala zapustiti in se ločiti od njega.

Zaradi tega grdega ravnanja je vložila Marija S. zoper Lovrenca S. tožbo na ločitev zakona in ž njo združila predlog, naj se ji dovoli ločeno bivališče in tožencu naloži plačilo začasne alimentacije po 120 K na mesec.

C. kr. dež. sodišče v Ljubljani je dne 18. februarja 1910 s sklepom o. št. Cg I 14/10/4 temu predlogu ugodilo, dovolilo tožnici ločeno bivališče za časa pravde ter tožencu naložilo plačilo začasne alimentacije po 60 K na mesec, — in sicer iz razlogov:

Toženec priznava, da je vzel tožnico avgusta 1909 na njeno prošnjo nazaj, a le na poskušnjo, češ, da mora, ako bo zopet delala zdražbo in nagajala, iti zopet stran od njega; priznava tudi, da se je v tem času ž njo telesno združeval in da je šla 1. decembra 1909 na njegovo zahtevo iz skupnega stanovanja. Če bi bila ta trditev toženca tudi resnična, smatra sodišče popisano vrnitev tožnice vendar za zopetno združitev v zmislu §-a 110 o. d. z., tembolj, ker sta se tožnica in tožnik v tem času telesno združevala in je njuna skupnost trajala od avgusta 1909 do 1. decembra 1909. Tožnica in toženec sicer nista te zopetne združitve naznanila sodišču, kakor predpisuje § 110 o. d. z. Toda iz postanka tega §-a in iz tendence zakonodavca, naj se zakon

¹⁾ Nasprotno vse tri instance v slučaju, ki ga je objavil »Slovenski Pravniki« l. 1907 na str. 167 in nasled.

kolikor možno ohrani in združitvev pospešuje, izhaja, da takega naznanila združitve ni potreba za pravoveljavnost združitve.

Ko pa sta se zakonska Lovrenc in Marija S. zopet združila postala je pa tako s poravnavo Cg I 28/9,5 dovoljena ločitev zakona brez veljave, in razveljavile so se zajedno tudi ostale določbe te poravnave glede alimentacije, ki se je določila le vsled ločitve

Z zopetno združitvijo je toženčeva dolžnost, po §-u 91 o. d. z. dajati soprogi glede na svoje premoženje primeren in dostojen preživež, iznova oživela. Po §-u 107 o. d. z. ima tožnica, če je v nevarnosti, pravico do ločenega bivališča. Taka nevarnost je v tem slučaju dokazana po kazenskih spisih okr. sodišča v Ljubljani o. št. U VII 1971/9, iz katerih se razvidi, da je toženec tožnico dne 29. in 30. novembra 1909 hudo tepel in zmerjal.

Dejstvo, da sta tožnica in toženec faktično ločena in da toženec v to privoljuje, ne zabranjuje sodne dovolitve ločenega bivališča, ker bi toženec sicer lahko vsak čas zahteval, da se vrne žena (§ 92 o. d. z.). —

Na toženčev rekurz je c. kr. višje dež. sodišče v Gradcu s sklepom z dne 23. marca 1910, o. št. Cg I 14/10/10 sklep I. stopnje spremenilo in zavrnilo tožničin predlog.

Razlogi.

Ne dotikaje se vprašanja, kakšne učinke ima dejstvo, da sta zakonska Lovrenc in Marija S., ki sta se bila ločila s sodno poravnavo z dne 18. februarja 1909 o. št. Cg I 28/3/5, sklenila meseca avgusta 1909 nekake dogovore zastran obnove zakonskega razmerja, smatra rekurzno sodišče, da ni povoda za začasno reševanje vprašanja o bivališču in za začasno alimentacije tožnice, in sicer zategadelj ne, ker nista naznanila omenjena zakonska zopetne združitve rednemu sodišču.

Tožničinemu rekurzu c. kr. najvišje sodišče s sklepom z dne 3. maja 1910, RII 28/10/4 ni ugodilo iz razlogov:

Mnenju rekurznega sodišča, da ni povoda za novo rešitev vprašanja o začasnem ločenem bivališču, je pritrđiti z ozirom na to, da zakonska svoje zopetne združitve sodišču nista naznanila. Po §-u 110 o. d. z. je ločenim zakonskim prosto dovoljena zo-

petna združitvev, a ta § določa, da se mora taka združitvev javiti sodišču. Ta pristavek je zlasti z ozirom na izraz »mora« razumeti tako, da se razveljavi pravni učinek nastale ločitve zakona le tedaj, kadar se o tem obvesti sodišče. Če pa obstoja ločitvev in poravnava, ki že ureja vprašanje o alimentaciji, onda ni povoda, začasno odrediti ločeno bivališče in alimentacijo.

Dr. Č:

c) Zahteva zdražitelja, da se mu povrni event. preplačani delež izkupila, ni ne stvarna, ne zastavna pravica, ampak zgolj obligatorna zahteva proti razdelbnemu skladu, odnosno proti onim upnikom, ki vsled preplačila pridobe. — Določbe §-ov 213, 231, 286 izvrš. r. pri tem ne pridejo v poštev; zahtevke je uveljavljati pred razdelbnim narokom. — Na pravdno pot je odkazati zdražitelja brez določitve roku za vložitev tožbe. — Stroškov rekurza zoper ugotovitev razdelbnega sklada ni prisojati.

V izvršilni stvari I. I. zoper A. R. pridržal si je M. R., ki je zdražil okroglo 10 vagonov oglja, pravico, da se mu za morebitni primanjkljaj na oglju povrne iz izkupila sorazmeren delež kupnine. Uradne poizvedbe so dognale, da je bilo oglja zgolj 95.590 kg, da je torej zdražitelj plačal 54 K 68 h preveč. Zdražiteljeva cesijonarka, firma B. & P. pa je zahtevala povračilo zneska 175 K 55 h, češ da ji pristojna pravica do 3% tare.

Pri razdelbnem naroku so došli upniki likvidirali uradno ugotovljeno svoto 54 K 68 h za vrednost manj sprejetega oglja, ne pa tudi višjega zahtevka.

C. kr. okrajno sodišče v Trebnjem je z razdelbnim sklepom z dne 30. marca 1910 o. št. E 19/10/23 prisodilo zdražitelju M. R., odnosno njegovi cesijonarki le 54 K 68 h, a zavrnilo predlog glede 120 K 87 h na pravno pot, ne da bi določilo rok za vložbo tožbe.

Rekurzno sodišče v Rudolfovem je s sklepom z dne 30. aprila 1910 o. št. 40/10 rekurzu zdražitelja in cesijonarke ugodilo ter je prisodilo rekurentom še nadaljnji zahtevke 120 K 87 h, odnosno pravilno 119 K 87 h; priznalo je tudi rekurentom

rekurzne stroške ter zavrnilo upnika, ki sta prijavila upor, na pravdno pot, določivši jima rok 1 meseca za vložbo tožbe.

Vrhovno sodišče je s sklepom z dne 5. julija 1910 R VI 199/10 obnovilo prvosodni sklep ter spoznalo, da trpi vsaka stranka sama stroške svojega rekurza, odnosno revizijskega rekurza.

Razlogi.

Ko si je M. R. na dražbi 10 vagonov oglja pridržal pravico, da se mu mora povrniti znesek, ki bi presegal ceno zdražbanega oglja in kolikor se ob natančnem merjenju izkaže, — ni si s tem zdražitelj mogel pridobiti stvarne pravice, ampak k večjemu le obligatorno pravico proti razdelbnemu skladu, odnosno proti onim upnikom, ki bi po tem preračunu dobili preveč.

Pravilno se torej prvi sodnik, ugotavljajoč razdelbni sklad, ni oziral na zahtevo zdražitelja, odnosno njegove cesijonarke, da se izloči delni znesek 120 K 87 h za 3⁰/₀ taro.

A zdražitelja glede na zatrjevalno preplačilo ni vpoštevati za zastavnega upnika. Uporaba §-ov 213, 231 odnosno 286 izvrš. r. na te prijave zdražitelja odnosno njegovih pravnih naslednikov ni na mestu, ker niso zastavne pravice. Praviloma ne gre za razdelbo izkupila, ampak za ugotovitev razdelbnega sklada, na katerega pa se citirane določbe ne nanašajo.

Kolikor je torej rekurz M. R.-a ter sodrugov naperjen proti ugotovitvi razdelbnega sklada, je neutemeljen, ker prijavljene zahteve, kakor že omenjeno, niso stvarne in bi torej morali rekurenti že pred narokom te zahtevke ugotoviti tožbenim potom, če so hoteli, da se ne razdeli pri sodišču shranjeni deleži izkupila.

Kolikor pa zahteva rekurz, da je po §-u 231 izvrš. r. odkazati na pravdno pot one zastavne upnike, ki so se zahtevi uprli, je bil iz navedenih razlogov neupravičen.

Istotako, ker ni zakonitih razlogov, ni upravičen event. zahtevk, da se določi zdražitelju rok za vložbo tožbe ter odloži izvršitev razdelbnega sklepa do poteka tega roku.

Sklep rekurznega sodišča torej ni bil pravilen in je bilo ugoditi revizijskemu rekurzu ter obnoviti prvosodni sklep.

Ker bi se bil moral rekurz zoper prvosodni sklep zavrniti, morajo rekurenti sami trpeti rekurzne stroške; ker pa je rekurzno sodišče te stroške tudi prisodilo, je spoznati tako, kakor je v sklepu navedeno

Revizijskih stroškov se ne prisoja, ker gre po stvarnem stanju za uradno ugotovitev razdelbnega sklada ter torej določbe §-ov 41 in 50 c. pr. r. ne pridejo v poštev. *Dr. I. D.*

d) Če gre za odobritev pogodbe o razločitvi premoženja med kurandom in njegovo soprogo, je le-ta legitimovana za vložitev rekurza, kolikor je vsled vkupnosti imovine in sosesesti interesovana na vzdržavanju, varnosti in upravi premoženja.

Posesnik Ivan V. sklenil je glasom ženitnega pakta od 2. januarja 1901 s svojo soprogo Josipino V. pogodbo na vkupnost imovine za živa in ob smrti, nadalje še dedno pogodbo in nasprotno oporoko. Dne 11. maja 1904 prišel je radi slaboumnosti pod skrbstvo. Dne 8. februarja 1908 vložila je njegova soproga pri skrbstvenem sodišču načrt pogodbe med kurandom in seboj, po kateri bi se splošna vkupnost imovine med njima nehala, premoženje pa natančno razločilo; po bistvu te pogodbe bi se bilo premoženje razdelilo na dva dela, vsa zemljišča bi ostala soprogi sami, kurand pa bi dobil vse terjatve in hranilne knjižice v last; dedna pogodba pa oporoka naj bi ostali v veljavi.

Skrbnik Ivana V. se je izrekel zoper potrditev te pogodbe, c. kr. okrajno sodišče v K. kakor skrbstveno sodišče je vsled tega ni potrdilo, nadrejeno c. kr. okrajno sodišče v C. pa je sklep skrbstvenega sodišča odobrilo.

Zoper ta sklep je vložila soproga Josipina V. rekurz na c. kr. višje deželno sodišče v G. Le-to je raziskavalo tudi vprašanje o legitimaciji rekurentinje in odločilo, da je za vložitev rekurza legitimovana iz nastopnih razlogov:

Vprašanje, ali pristojna onemu, ki se z oskrbovancem pogaja in ki naj bi reči iz njegovega premoženja prevzel, iz tega naslova rekurzna pravica, naj ostane nerešeno, kajti v le-tem slučaju stališče rekurentinje ni utesnjeno le na to točko. Po notarskem aktu od 9. januarja 1901 obstaja med kurandom in njegovo ženo

vkupnost imovine, glede katere se vsled inventure, ki se je bila napravila o kurandovem premoženju, bistveno ni ničesar spremenilo. Iz tega izhaja samo ob sebi interes rekurentinje do vzdržavanja in varnosti kuratelnega premoženja in na odstranitvi zaprek, ki nastajajo proti temu smotru. Pa tudi njeno rodbinsko-pravno stališče — ona je soproga in mati — jej daje pravico, da vse ukrene, kar utegne pripomoči k vzdržavanju premoženja v svrhu izpolnitve onih dolžnosti, ki izvirajo iz rodbinske zveze (§§ 89, 92, 139, 141 o. d. z.). Ker pa glasom vsebine predloženega načrta ne gre prosto le za kupno pogodbo, ampak za dogovor, ki naj ščiti in obvaruje pravice vseh, na premoženju kuranda interesovanih oseb — kuratorja, kakor tudi soproge in otrok — onda ne more biti dvoma o bistvenem interesu rekurentinje na tem, ali se nameravana pogodba potrdi ali ne in se jej tudi ne more pravica odrekati, da se zavzame zoper odločbo, ki ima tolik vpliv na rodbinsko zvezo i glede premoženja i glede gospodarstva.

Kurator je vložil zoper odločbo višjega sodišča, ki je v meritalnem oziru pogodbo odobrilo, revizijski rekurz, v kojem je tudi legitimacijo soproge kuranda prerekal. Pristojno bi bilo višje deželno sodišče glasom njegovih izvajanj v tej zadevi očitno le toliko, kolikor gre za otujitev nepremičnega premoženja kurandovega. Ta otujitev iz proste roke smela bi se po §-u 232 o. d. z. presoјati le s stališča važnosti razlogov otujitve in interesa kurandovega; da se zavzame za te pravice kurandove, je pa poklican le njegov kurator, a ne njegova soproga, v koje korist naj bi se otujitev izvršila in koje interesi so celo kurandovim v nasprotju.

C. k. r. vrhovno sodišče izreklo se je v odločbi od 23. junija 1909, o. št. R VI 172/9 za izpodbijano legitimacijo Josipine V., to pa **le** zategadelj, »ker ima ona vsled vkupnosti imovine in sopoѕesti zemljišč neposreden interes na vzdržavanju in varnosti premoženja, potem tudi na odstranitvi nedostatkov, ki so v zvezi s sedanjim načinom uprave.« *Dr. M. D.*

Kazensko pravo.

Sklicatelji, oziroma voditelji javnega zborovanja jamčijo za prekoračenje dnevnega reda po §-ih 2, 11 zak. z dne 15. novembra 1867 št. 135 drž. zak.

Okrajno glavarstvo v G. je naznanilo državnemu pravdništvu v L., da je socijalnodemokratsko društvo J. dne 12. oktobra 1909 oglasilo javno ljudsko zborovanje za 17. oktobra 1909 ob 10. predpoldne v hotelu S. z dnevnim redom: »Otvoritev parlamenta in interesi ljudstva«, da pa je kakor je, poročal častnik G. dne 19. oktobra 1909, pri tem zborovanju urednik R. B. povzročil resolucijo zoper obsodbo Francesca Ferrerja.

Vsled tega prekoračenja dnevnega reda je uvedlo državno pravdništvu zoper tri voditelje, oziroma prireditelje tega zborovanja kazensko postopanje radi prestopka po §-ih 2 in 11 zakona s 15. novembra 1867 št. 135 drž. zak.

Obdolženci so dejanski stan priznali in se zagovarjali s tem, da je bila resolucija za Ferrerja sad trenutne odločitve.

Okrajno sodišče v G. je obtožence oprostilo iz razlogov:

Po §-u 2 zbor. zak. je naznaniti samo svrha zborovanja in to se je v le-tem slučaju zgodilo z navedbo dnevnega reda: »Otvoritev parlamenta in interesi ljudstva«.

Resolucija, sklenjena na predlog predsednika R. B. pred dnevnim redom, ni bila svrha zborovanja, ker ob oglasitvi ni bila nameravana; to že izhaja iz tega, da se je usmrnitev Ferrerja izvršila 13. oktobra 1909, a zborovanje se je že 12. okt. 1909 oglasilo. Znano je, da veliki dogodki na javnih zborovanjih pogostem povzročijo spontane manifestacije, ki niso namen zborovanja, katerih ni moči naprej vedeti in torej tudi ne naznaniti. Resolucija ni proti zakonu.

Vzklicno sodišče je to rzsodbo potrdilo.

Na pritožbo generalne prokurature je najvišje sodišče izreklo, da ti rzsodbi kršita zakon. (Odl. z dne 2. marca 1910, o. št. Kr II 88/10).

Razlogi.

Neodločeno naj ostane, ali ni bila ta resolucija zaradi svoje vsebine prestopok po §-u 305 k. z., a voditelji zborovanja jamčijo za njo vsaj po §-ih 11 in 19 zbor. zak.

Ali § 2 zbor. zak. se je napačno tolmačil. Že jezikovno bi bilo napačno, omejiti besedo: svrha (Zweck) na subjektivne intencije sklicatelja glede predmetov zborovanja. Ta beseda ima ravnotako objektivni pomen in torej pomenja »program (§ 10 št. 1 tisk. zak.), »dnevni red«, da se izrazi tiste reči, o katerih se bo na zborovanju faktično obravnavalo. To izhaja že tudi iz določbe tega §-a, da se oblastvu omogoči že na podlagi naznanih zborovanja sklep o eventualni prepovedi po §-u 6 zbor. zak., kakor tudi glede odposlanja oblastvenega komisarja v zmislu §-a 12 l. c.

Iz tega pa izhaja, da za vprašanje, ali se je oblastvu nameravalo zborovanje po predpisu §-a 2 zbor. zak. naznanilo, in ali se je v zborovanju zakon spoštoval (§ 11), ne odločuje v momentu oglasitve obstoječa intencija prireditelja, ampak faktični, dejanski tok zborovanja.

Če se je naznanjeni program, »svrha« zborovanja prekoračila, tedaj se ravno »ex post« pokaže, da oglasba glede na »svrha« ni ustrezala predpisu zakona, in da voditelji zborovanja, ki obravnave tega predmeta niso preprečili, niso skrbeli, da se ustreže zakonu (§ 11).

Po členu 13. drž. osnov. zakona od 21. dec. 1867, št. 142 drž. z. ima vsak pravico, z besedami izraziti svoje mnenje v zakonitih mejah; torej tudi vsaka zakonito pripuščena združitev več oseb, bodisi organizirana (društvo), bodisi samo mimogredé zbrana.

V le-tem slučaju, ko gre za zborovanje po §-u 2 zbor. zak., so svobodni izrazitvi mnenja postavljene meje v §-u 2.

Izraz svobodnega mnenja mora torej biti »svrha« zborovanja in takega je naznaniti oblastvu. To se pa tukaj ni zgodilo.

Voditelji zborovanja so bili torej zavezani, proti nameravani izrazitvi svobodne volje takoj postaviti se, in če se jih ne bi ubogalo, zborovanje razpustiti.

Ker tega niso storili, odgovorni so po §-u 11/2 v zvezi s §-om 2 in 19 zbor. zakona.

Pripomnja priobčevalca:

Ta odločba ima nekoliko predmarčnega duha. Zahteva, da je oblastvu naznaniti v dnevnem redu, kako bodo državljani na tem in tem zborovanju izrazili svoje svobodno mnenje, je pač

pretirana. Za varstvo zakona je v prvi vrsti skrbeti oblastvenemu komisarju; predaleč gre, od sklicateljev zahtevati, da naj presojajo zakonitost kakega dogodka.

Odločba bi bila morda drugačna, ako bi bilo na dnevnem redu med drugim stalo: »Slučajnosti«.

Dr. A. St.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1910.

(Kronika društva »Pravnika«). Dne 8. in 12. t. m. je imel odbor sejo, da se je po referatu gosp. sodnega predstojnika Regallyja rešilo več vprašanj, ki se tičejo priredbe obč. drž. zakonika v novi slovenski izdaji. Tudi se je določila cela kopa izrazov za enotno terminologijo. Obeh sej, ki sta trajali po več ur, se je udeležil gosp. sodni nadsvetnik Kavčnik, prve tudi gosp. sodni svetnik dr. Volčič. Priredba zakonika je doslej dospela do obligacijskega prava.

(Vodovodna naklada v Ljubljani). Po zakonu z dne 4. septembra 1910 št. 28 dež. zak. ima vodovodna naklada, ki jo je plačevati občini ljubljanski po zmislu §-a 1 zakona od 4. aprila 1890 št. 8 dež. zak. zakonito zastavno pravico s prednostjo pred vsemi zastavnimi pravicami — toda zadaj za privilegovano zastavno pravico cesarskih davkov z dokladami in prenosnih pristojbin — na tistih hišnih posestvih, ki je glede njih naklada bila pravomočno predpisana. Ta zastavna pravica pristoja pa le tistim zastankom naklad s postranskimi pristojbinami vred, kateri niso na dolgu dalj kakor eno leto in 6 mesecev, računjeno nazaj od dne, ko je bila zastavljena stvar izvršilno prodana.

(Zakon za varstvo ptičev na Kranjskem) je bil z zakonom od 20. julija 1910, zadevajočim varstvo poljedelstvu koristnih ptičev izdan in v deželnem zakoniku dne 5. septembra 1910 pod št. 27 razglašen.

(Stroški intervencije pri rubežu) so upravičeni, če je verjetno, da zahtevajoči upnik zaradi oddaljenosti bivališča zavezančevega ni mogel dobiti zanesljive informacije o njegovih imovinskih razmerah in če je imel povod dvomiti o plačilni zmožnosti zavezančevi; kajti že to, da trgovec ne drži svojih plačilnih obvez, je znamenje njegovega trgovskega propadanja, celó pa, če je tožen na izpolnitev svojih zavez, a ne reaguje v roku, ki mu je s sodbo določen. (Odl. vrhov. sodišča od 15. junija 1910 R VI 200/10.)

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.